

nationale
denktank

Betrokkenheid in het mbo

Mini DenkTank

Mei 2024

Analyse & Inzichten

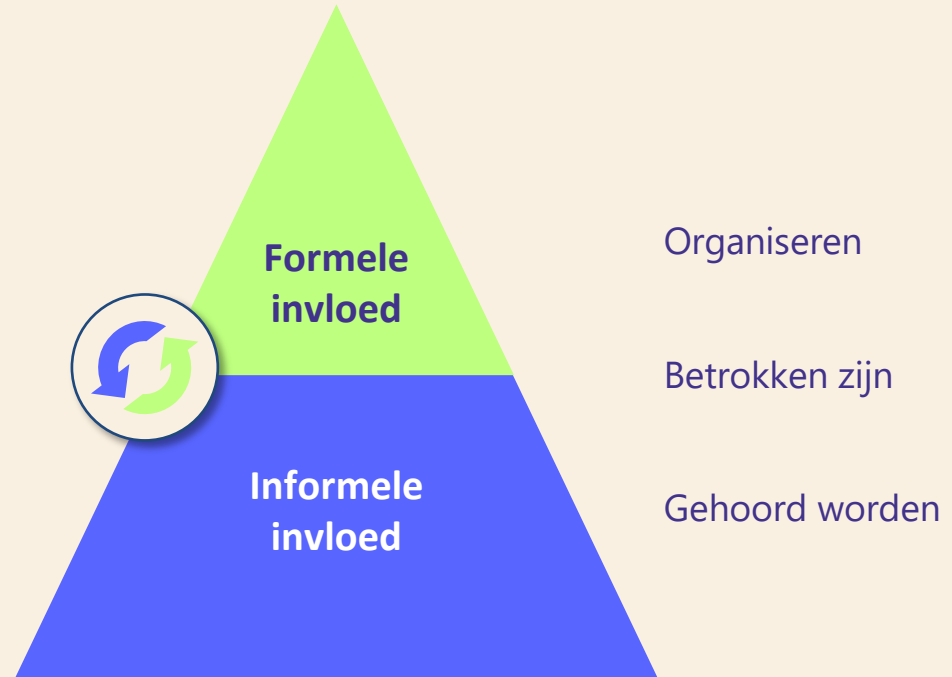
Invloed kan formeel en informeel zijn

Formele invloed

- Impact die je kan maken met je betrokkenheid
- Rechten en plichten

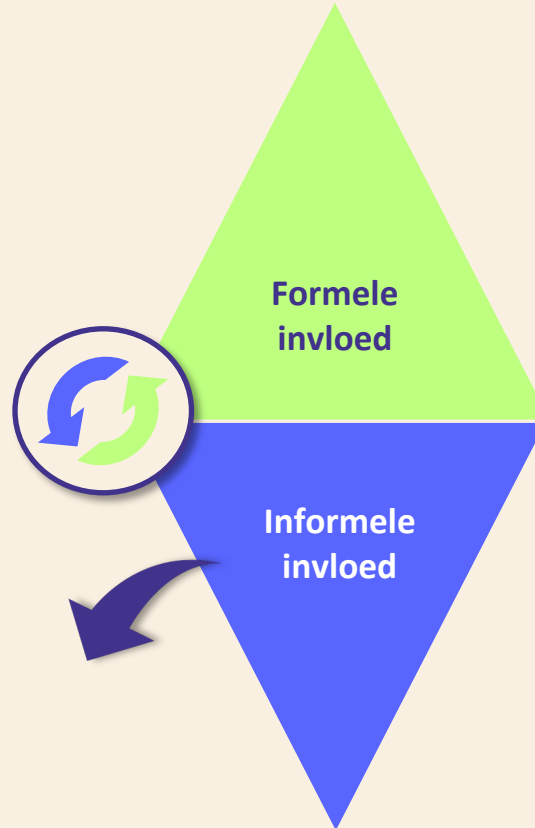
Informele invloed

- Dat je gehoord en gezien wordt
- Dat mensen rekening met je houden
- Dat je mening er toe doet

Aandachtspunt

**Wanneer studenten
zich niet gehoord en
gezien voelen,
ontbreekt een stabiele
basis voor formele
invloed**

Welke drempels ervaren mbo-studenten om te participeren?

Geen
motivatie

Voelen zich
niet gehoord

Problemen
thuis

Geldproblemen

Binnen mbo-instellingen en opleidingen is er ruimte voor verbetering om de betrokkenheid van studenten te vergroten

Weinig
transparantie
besteding
middelen

Waardering
'meer een
moetje'

Faciliteiten
(geld) formeel &
informeel

Informatie-
voorziening
(weinig kennis
en kunde)

Bestuurders
stellen te weinig
of vrijblijvende
doelen

Schools
karakter,
veel
verplichtingen,
weinig invloed

Focus op
vakinhoud en
niet op
welbevinden

Gebrek aan
verenigings-
mogelijkheden

Oplossingen

Campagne

Weinig bekendheid van betrokkenheid (o.a. Studentenraad, meedenken over je les) onder studenten. Weinig bekend wat ze eraan hebben en welke betekenis het heeft.

Probleem

Landelijk geproduceerde campagne over studentenbetrokkenheid. Posters en een promotiefilmje waarin influencers meedoen.

Oplossing

Meer bewustzijn over betrokkenheid onder studenten. Studenten participeren meer, zowel formeel als informeel.

Impact

MBO-Raad stelt een team samen die de campagne coördineert of maakt.

Eerste stap

Hey bestuurder, kom van je eiland af

Een aantal mbo bestuurders spreken weinig studenten. Daardoor hebben ze niet altijd persoonlijke verbinding met de student.

Probleem

Een minimum aantal contacturen met studenten. Ook een goed gepromoot inloopsprekuur voor studenten kan werken.

Oplossing

Doordat bestuurders echt contact met studenten hebben, nemen ze betere besluiten. Studenten voelen zich hierdoor meer gezien en gehoord.

Impact

De MBO Raad trapt dit initiatief af op de eerste betrokkenheidtop. Tijdens de top stelt elke bestuurder persoonlijke doelen en kiest een manier die bij hem/haar past.

Eerste stap

Het overdrachtsweekend

Elk jaar zijn er nieuwe studenten in de studentenraden. Die beginnen op nul: zonder ervaring, zonder vaardigheden.

Probleem

Een gezellig en leerzaam weekend, waarin de oude studentenraad de nieuwe studentenraad wegwijs maakt. Met gezelligheid, trainingen, tips en tricks en teambuilding.

Oplossing

Vanaf het eerste moment kunnen de nieuwe studenten scherp en goed bijdragen aan de studentenraad. Ze zullen meer zelfvertrouwen hebben, sneller resultaten boeken en daarom meer gemotiveerd zijn.

Impact

JOB MBO organiseert al overdrachtsweekenden (introductieweekend). Elk jaar doen daar ongeveer twintig studenten aan mee. Daarom willen we dat elke mbo-instelling deze overdrachtsweekenden faciliteert.

Eerste stap

De Grote MBO Show

Haal MEER dan een diploma!

- Actieve en participerende studenten krijgen nog niet genoeg waardering
- Studenten weten nog niet op welke verschillende manieren ze zichzelf kunnen ontwikkelen naast hun studie

Probleem

- We zetten actieve studenten in het zonnetje en geven ze een podium. We gaan vieren dat er studenten zijn die een unieke bijdrage leveren aan het studentenleven IN en ROND de school.
- Dit doen we door een grote awardshow waar actieve studenten mooie prijzen winnen

Oplossing

- Studenten voelen zich meer gewaardeerd voor hun bijdrage
- Studenten komen in aanmerking met verschillende manieren om actief te worden
- Studenten leren om zich op andere manieren te ontwikkelen

Impact

- Neem een kijkje bij de Universiteit Twente waar een soortgelijke show al een aantal jaren wordt georganiseerd

Eerste stap

Het vak burgerschap: een mooie kans

Het vak burgerschap wordt op mbo-instellingen beschouwd als een 'moetje' door docenten en studenten. Er zijn geen formele eisen en/of kaders waaraan het vak burgerschap moet voldoen.

Probleem

Er moet meer focus worden gelegd op het belang van dit vak en een actievere vorm van lesgeven moet worden ingezet. Een organische, in plaats van institutionele benadering, is hierin van belang. Burgerschap moet gegeven worden door een vakkundige docent, met actieve lesvormen, waarin les over (in)formele (student)participatie een onderdeel is.

Oplossing

Voor de student en docent wordt duidelijk waarom burgerschap relevant is, óók later voor binnen hun vakgebied. De studenten doen vaardigheden op die participatie in brede zin bevorderen.

Impact

Ga in gesprek met kenners over burgerschap per opleiding en bespreek de kwalitatieve kaders met het ministerie van OCW en JOB MBO.

Eerste stap

De gewaardeerde student is een betaalde student

Studenten besteden hun tijd liever aan een bijbaan, omdat zij het belangrijk vinden om voor hunzelf te zorgen.

Probleem

Geef het minimumloon voor activiteiten die mbo-studenten in opdracht van de school uitvoeren (bijv. maken van mediacontent, het managen van events, lesgeven aan jongerejaars).

Oplossing

Studenten doen en denken mee over hun onderwijs samen met docenten. Studenten passen hun vakvaardigheden toe in een bijbaan op school. Het docententekort wordt aangepakt.

Impact

Iemand op school krijgt de taak om vraag en aanbod van skills bij elkaar te brengen. Docenten scouten studenten die taken kunnen vervullen.

Eerste stap

Overige ideeën

Bestuursruil XL:
MBO Raad bestuur wisselt 1 week van leven en salaris met een mbo-student die in een studentenraad zit.

Hack de studentenraad: een studentraadvergadering halverwege stilleggen, en onder begeleiding van een participatiedeskundige kijken hoe de vergadering beter zou kunnen.

500 Bestuursbeurzen beschikbaar maken op landelijk niveau, alleen voor mbo-studenten (lobby starten, column schrijven, hoe scheef het is in vergelijking met de mogelijkheden op hbo en wo).

Ontbijtje met de directeur:
in gesprek gaan op een informele manier.

MBO Raad toetst het eigen beleid altijd in 10 mbo klassen (#hackdemboraad).

Bronnen

1. Lusse, M. & Schenk, L. (2023). *Omgaan met geldzorgen van mbo-studenten. Handreiking voor professionals in het mbo*. Hogeschool Rotterdam.
2. <https://www.trouw.nl/onderwijs/hoe-kristal-22-en-dylan-20-toezicht-houden-op-een-mbo-instelling-met-14-000-studenten~b05390c1/>
3. <https://www.trouw.nl/onderwijs/kabinet-mbo-scholen-moeten-tegenspraak-stimuleren~b611eb03d/>
4. Beroepsonderwijs en Volwassenen Educatie (Kamerbrief) https://www.tweedekamer.nl/debat_en_vergadering/commissievergaderingen/details?id=2023A01771
5. <https://wetten.overheid.nl/BWBR0007625/2023-08-01>
6. Jij beslist mee 3.0, JOBmbo
7. Versterken medezeggenschap in het mbo (Kamerbrief Robbert Dijkgraaf, 2 maart 2023)
8. <https://www.nji.nl/nieuws/mbo-studenten-voelen-zich-niet-gehoord#:~:text=Mbo%2Dstudenten%20voelden%20zich%20tijdens,mentale%20gezondheid%20van%20mbo%2Dstudenten.>
9. <https://www.utrecht.nl/zorg-en-onderwijs/onderwijs/informatie-voor-onderwijsprofessionals/mbo-manifest-voor-nieuwe-taal/>
10. <https://www.onderwijsinspectie.nl/onderwerpen/onderwijstijd/onderwijstijd-in-het-middelbaar-beroepsonderwijs>
11. https://www.rivm.nl/sites/default/files/2022-06/22402583_013851_Mentale%20gezondheid%20brochure_V6.1_TG.pdf
12. https://www.rivm.nl/sites/default/files/2022-06/22402583_013851_Mentale%20gezondheid%20brochure_V6.1_TG.pdf

Managementsamenvatting

Mini DenkTank over studentenparticipatie in het mbo

Van 9 t/m 11 februari 2024 organiseerde de Nationale DenkTank in opdracht van de MBO Raad een mini DenkTank over de onderzoeksvraag: *'Wat hebben mbo studenten nodig om zich te kunnen organiseren en gehoord te worden?'*. De deelnemers van de mini DenkTank waren 10 alumni van de Nationale DenkTank met expertise op het gebied van mbo, en 4 mbo studenten. Ter voorbereiding op het weekend zijn 30 experts gesproken; 15 ervaringsdeskundigen (docenten, ambtenaren en onderzoekers) en 15 mbo studenten van verschillende niveaus, opleidingen en scholen. Ook hebben de deelnemers 25 bronnen geraadpleegd om zich in te lezen in het onderwerp. De uitkomst van dit weekend is een slidedeck met informatie over de analyse, de knelpunten en een heel scala aan mogelijke oplossingen. In april zijn deze resultaten gepresenteerd aan het bestuur van de MBO Raad. Dit document betreft een indruk van het volledige slidedeck dat aan de MBO Raad is gepresenteerd.

Formele medezeggenschap en (informele) participatie

Om mbo studenten zich doeltreffend te laten organiseren en hun stem te laten horen, is er een holistische benadering nodig die betrokkenheid en goede communicatie centraal stelt. Deze aspecten beginnen bij het creëren van een omgeving waar de studenten zich gehoord voelen wat niet alleen hun bereidheid om te participeren verhoogt, maar ook zorgt voor meer inzet van de student binnen de school.

Belangrijk voor het scheppen van een veilige omgeving is dat de student de ruimte krijgt om zowel informele als formele invloed uit te oefenen. Informele invloed, het gevoel dat er wordt geluisterd en dat er de mogelijkheid is tot het maken van verschil, is de basis waar formele invloed, zoals participeren in de studentenraad, op rust. Zonder het gevoel dat de student impact kan maken op het schoolbeleid is de kans dat deze student zich geroepen voelt deel te nemen aan formele processen klein. Dit terwijl deze formele processen cruciaal zijn voor het ontwikkelen van studentenparticipatie.

Voordelen betrokken studenten

Betere betrokkenheid van mbo studenten levert een scala aan voordelen op, zoals verhoogde tevredenheid onder studenten, minder uitval en de kans voor schoolbestuurders om nieuwe inzichten op te doen voor het verbeteren van het lesprogramma en de rest van de opleiding. Misschien nog wel belangrijker is dat het mbo studenten de kans geeft om vaardigheden in leiderschap en invloed uitoefenen te ontwikkelen, die cruciaal zijn voor hun verdere carrière. Het verbeteren van de studentenparticipatie zorgt dus niet alleen voor een verbeterde leerervaring, maar het draagt ook bij aan de ontwikkeling van de studenten als betrokken burgers.

Oplossingen

Tijdens de mini DenkTank zijn verschillende oplossingen en oplossingsrichtingen bedacht. Sommigen zijn makkelijk en snel te realiseren, bijvoorbeeld door aan te sluiten bij bestaande projecten of omdat ze kunnen worden opgepakt door de MBO Raad of andere stakeholders. Anderen hebben wat meer uitwerktijd nodig of vormen juist een mooie aanleiding om discussie op gang te brengen.

Makkelijk en snel te realiseren

Het is belangrijk kritisch te kijken naar de rol van de schoolbestuurders binnen het mbo. Sommige bestuurders hebben te veel afstand van de studenten van hun opleiding. De DenkTank adviseert bestuurders meer contact op te zoeken met hun studenten en zo een beter beeld te krijgen van aanwezige issues.

De DenkTank ziet graag een grotere en duidelijkere focus op de betrokkenheid binnen het mbo. Ze geeft ook een aantal manieren om deze focus te laten zien. Om te beginnen zal een nationale campagne, mogelijk met influencers, kunnen helpen om studenten enthousiast te maken voor studentenparticipatie. Een andere manier om dit te doen is een mbo-hackathon. Een dag waarop studenten intensief gaan nadenken over verbeteringen in hun school die zij graag zouden zien en deze aan het eind van de dag presenteren.

Een ander evenement wat participatie bij leerlingen zou kunnen aanmoedigen is een show waarin leerlingen worden beloond en gewaardeerd voor hun participatie aan hun onderwijs. Dit zorgt er niet alleen voor dat betrokken leerlingen zich meer gewaardeerd zullen worden, maar geeft anderen ook de kans om in aanraking te komen met manieren om te participeren.

Wanneer de zittende studentenraad vertrekt gaat er elk jaar veel ervaring verloren. Om dit te verhelpen kan er een "overdrachtsweekend" georganiseerd, waar de vertrekkende studentenraad de nieuwe lichterling uitlegt wat wordt verwacht. Ook een handleiding voor de studentenraden helpt hen om hun taak zo goed mogelijk uit te voeren.

Verder uitwerken

Er is focus nodig op het versimpelen en aantrekkelijk maken van formele participatie. Een belangrijke reden waarom mbo studenten hier vaak niet aan beginnen is omdat ze veel tijd nodig hebben voor bijvoorbeeld een bijbaan of een thuissituatie hebben die geen ruimte laat voor extra curriculaire activiteiten. Het betalen van studenten die bij de studentenraad zitten, zoals al gebeurt op HBO/WO, zal het aantrekkelijker maken voor mbo'ers om zich aan te melden voor de studentenraad. Tevens is dit een belangrijke erkenning voor hun inzet. De middelen die beschikbaar worden gesteld vanuit het rijk aan mbo instellingen voor studentenparticipatie kunnen hier mogelijk voor worden ingezet. Het is op dit moment vaak nog onduidelijk hoe deze middelen effectief worden ingezet en wat ze opleveren.

Discussie

Een betere positionering van het vak Burgerschap heeft positieve invloed op studentenparticipatie. Het vak is belangrijk om leerlingen te leren hoe zij goed functioneren in de samenleving. De mbo studenten die hebben deelgenomen aan de mini DenkTank zeiden na afloop eigenlijk pas te snappen waarom studentenparticipatie zo belangrijk is, en dat ze dit gemist hebben in het Burgerschapsonderwijs tijdens hun studie. Er moet meer focus worden gelegd op het belang van dit vak en een actievere vorm van lesgeven moet worden ingezet. Een organische, in plaats van institutionele benadering, is hierin van belang.

Meer informatie?

De Nationale DenkTank stelt jonge talenten in staat om als goed opgeleide denkers en doeners te laten zien wat ze kunnen, om concrete oplossingen te bedenken én te implementeren. De Nationale DenkTank is een netwerkorganisatie. Wij zijn de verbindende factor tussen partijen uit het bedrijfsleven, de overheid, het maatschappelijk middenveld en burgers. Wij bundelen krachten en delen kennis.

Jaarlijks organiseren we een grote DenkTank van 4 maanden, mini DenkTanks, events voor partners en alumni en maken geluid in het maatschappelijk debat. Samen komen we tot concrete oplossingen waar we met z'n allen onmiddellijk mee aan de slag kunnen.

Bent u geïnteresseerd in de presentatie van de mini DenkTank of wilt u meer informatie over de Nationale DenkTank? Neem dan contact op met info@nationale-denktank.nl.